

MAGYAR GERONTOLÓGIA

14. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2022. 14. évf. Konferencia Különszám

On-line verzió: ISSN 2062-3690

[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

Társas kapcsolathálózatok hatása az idősök komplex egészségi állapotára – egy egészségpszichológiai metaanalízis

Jóna György

Debreceni Egyetem Egészségtudományi Kar

Kulcsszavak: társas támasz, protektív hatás, észlelt társas támogatás, összehasonlító elemzés

A tudományos konferencia-előadás során arra keresem a választ egészségpszichológiai metaanalízis keretében, hogy az idősök formális és informális társas támogatórendszere (az észlelt társas támogatás) milyen hatást gyakorol az idősök mentális, pszichés és fizikai egészségi állapotára. Az összehasonlító elemzés lehetőséget ad arra, hogy nemzetközi szinten összevegyessük a társas támogatórendszerek sajátos, lokális mintáit, komplex hatását, sérülékenységét, esetleges diszfunkcióit és az azokra adott válaszokat.

Módszer

Az előadás tehát egészségpszichológiai metaanalízisen alapul, mely nemzetközi, primer és szekunder, kvantitatív és kvalitatív adatbázisokat használ fel. A kvantitatív adatokat rendszerint survey-módszerrel, míg a kvalitatív adatokat félig-strukturált szociológiai interjúkkal gyűjtötték össze. Ugyanakkor, a nyers kvantitatív adatbázist elsősorban korrelációanalízissel, többváltozós regresszió-analízissel, valamint keresztábla-elemzéssel, míg a kvalitatív adatsorokat szociológiai tartalomelemzéssel dolgozták fel.

Eredmények

A rendelkezésre álló statisztikai adatok másodelemzése egyértelműen rávilágít, hogy az idősök támogató kapcsolathálózata szignifikánsan és direkt formában csökkenti a morbiditási,

mortalitási, az öngyilkossági kísérletek és a halállal végződő öngyilkosság rátáit. Továbbá, a társas támogatás nemi bontásban is érdekes képet mutat. Az idős nők több emocionális és kognitív támogatást kapnak és adnak, mint a férfiak, viszont jóval elégedetlenebbek a férfiakkal. Rosengren et al. (1993) rámutat, hogy a nők esetében a társas kapcsolatoknak erősebb egészségvédő funkciója van, mint a férfiaknál; a társas támogatás a nőket jobban védi a stressz káros hatásaitól, mint a férfiakat. Mindkét esetben mérhető tehát a protektív hatás, de a nők körében szignifikánsabb. Pikó (2006) empirikus vizsgálata alátámasztja, hogy a kor előrehaladtával nem nőtt a vérnyomás azon idősebb korosztály körében, akik támogató társas kapcsolathálózattal rendelkeztek. Nutbeam-Muscat (2021) ugyanakkor rámutat, hogy nemcsak a szomatikus, hanem a pszichés és mentális kondíciók továbbfejlesztéséhez is hozzájárul az elfogadó társas támogatóhálózat.

Cassel (1976) magatartás-epidemiológiai szempontból kezdte el vizsgálni, hogy az özvegy idősök egészségi állapotát hogyan befolyásolja a kutyájával, macskájával, ékszerteknőssel vagy tengerimalacával (kiskedvencsel) való együttélése, illetve a velük folytatott interakciók. A szinte már klasszikusnak nevezhető empirikus kutatás eredménye szignifikáns korrelációt mutat a kiskedvencek társas támogatása és a humán egészségi állapot között populáció szinten. Ezt a felmérést további hasonló kutatások követték (Lisa et al. 2015), melyek szerint az özvegy idősök kisállatukkal való kapcsolatának gyógyító, protektív és preventív hatása van a mindennapokban, főként a pszichoszociális problémák feldolgozásában, valamint a stresszhatásokkal való sikeres megküzdésben (coping).

Irodalom

Cassel, J. (1976): The contribution of the social environment to host resistance. *American Journal of Epidemiology*, 104. pp. 107-123.

Lisa et al. (2015): The Pet Factor - Companion Animals as a Conduit for Getting to Know People, Friendship Formation and Social Support. *Plos One*,
Elérhető:<https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0122085&type=printable>

Nutbeam D. – Muscat, D. (2021): Health promotion Glossary 2021. *Health Promotion International*, 36. pp. 1578-1598.

Pikó B. (2006): *Orvosi szociológia*. Budapest, Medicina Kiadó.

Rosengren, A. et al. (1993): Stressful life event, social support, and mortality in men born in 1933. *British Medical Journal*, 307: 1102-1105.